

GRADA

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 57
Godina XXIX
Maj, 2024.
[str. 201-210]

© Monos 2024

Pregled sadržaja šest brojeva "Dobojskog lista" iz 1946. godine – prilog proučavanju lokalne i regionalne štampe

Adnan Hadžiabdić

Bez pretenzija na dublju analizu i konačnu ocjenu, ovim člankom skreće se pažnja na postojanje "Dobojskog lista" koji se kao regionalno glasilo pojavio 25. 9. 1946. godine u susret izbora za Ustavotvornu skupštinu Narodne Republike Bosne i Hercegovine. Pokrivao je 12 srezova tadašnje dobojskog regije i imao sva obilježja strogo kontrolisane novine, koja je, kao i ostala štampa, bila u funkciji Narodnog fronta i partije u fazi političke mobilizacije naroda za izbore. Nakon šestog broja, list je ugašen. U međuvremenu uspješno su provedeni izbori. Uz sve slabosti koje su karakteristične za tadašnja sredstva informisana koja su bila pod strogom kontrolom komunističkog režima i to njegove početne faze, tekstovi objavljeni u "Dobojskom listu" mogu poslužiti kao izvor za stvaranje historijske slike jednog vremena na širem dobojskom području.

Ključne riječi: Dobojski list, Doboj, Gračanica, novine, štampa

NEKE NAPOMENE

Štampa kao jedan od historijskih izvora veoma je bitna za izučavanje prilika za regiju i zemlju u vremenu kada je štampana. Osim novina, pojam štampa odnosi se i na razglednice, fotografije i drugi štampani materijal koji je nezaobilazan kao izvor za izučavanje historije. Iza Drugog svjetskog rata počeo je izlaziti veći broj novina za pojedine regije kao i za čitavu Bosnu i Hercegovinu, odnosno Narodnu Republiku Bosnu i Hercegovinu kako se tada zvala. Trebalo je afirmisati novu "narodnu" vlast kao jednu od najboljih do tada, a to se moglo i preko štampe koja se obilato koristila u propagandne svrhe.

Prema jednoj od definicija koja se često koristi, novina je pisani štampani medij koji objavljuje razne vrste vijesti iz društvenog, političkog, kulturnog, privrednog i sportskog

života (i drugih oblasti), odnosno izvještaje o dnevnim i periodičnim događajima. Novine donose različite informacije, fotografije ali i neke oglase i reklame koje postaju neizostavni dio štampe. Tako su novine postale medij masovne komunikacije.

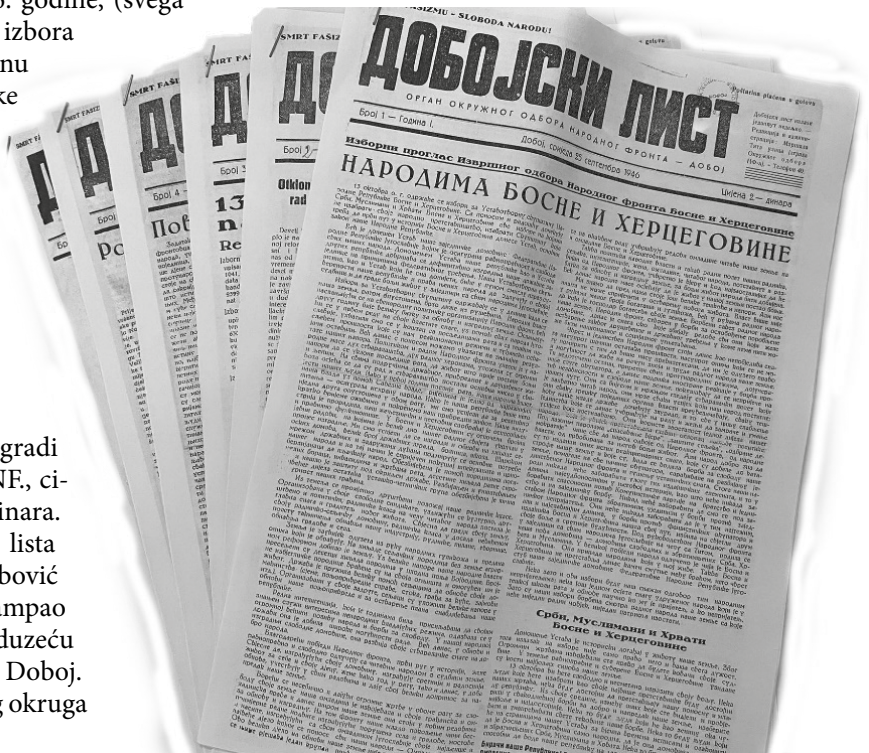
Gledajući kroz historiju, biblioteke, muzeji, arhivi i druge ustanove, u okviru svojih redovnih aktivnosti, nabavljaju novine i drugi štampani materijal. To traže i njihovi korisnici, pa štampa vremenom postaje nezaobilazan historijski izvor. Novine postaju izvor informacija i stavova koji utiče na oblikovanje javnog mnjenja. Nastojale su da informišu, ali i da politički obrazuju čitaoce, obično su direktno u funkciji aktuelne vlasti.

U razdoblju poslije Drugog svjetskog rata sva sredstva javnog informisanja bila su pod direktnom kontrolom Komunističke partije. u štampi je bilo jako malo kritičkog mišljenja. Takva obilježja imao je i "Dobojski list" koji je izlazio jedno kratko vrijeme 1946. godine, (svoga 6 brojeve) tokom izbora za Narodnu skupštinu Narodne Republike Bosne i Hercegovine. Osnivač i vlasnik Dobojskog lista bio je Okružni odbor Narodnog fronta (NF) Dobojski. Redakcija i administracija lista nalazila se u ulici tada Maršala Tita u zgradi Okružnog odbora NF, cijena lista bila je 2 dinara. Odgovorni urednik lista bio je Miralem Ljubović iz Doboja. List se štampao u državnom preduzeću Narodna štamparija Dobojski. U sastavu dobojskog okruga

u to vrijeme bili su sljedeći srezovi: Dobojski, Maglaj, Tešanj, Teslić, Gračanica, Bosanski Brod, Derвента, Zavidovići, Žepče, Odžak i Modriča. Po svojoj koncepciji "Dobojski list" je "pokrivao" te srezove.

Dobojski list izlazio je od 25. septembra do 23. novembra 1946. godine i to na oba pisma: ćirilici i latinici. Tako je u zaglavlju lista parola "Smrt fašizmu – sloboda narodu" odštampana latinicom, dok je naziv lista "Dobojski list, organ Okružnog odbora Narodnog fronta – Dobojski", bio na ćirilici.

Ne ulazeći u dublju analizu objavljenih tekstova u ovom listu, niti u njihovu društvenu i političku pozadinu, cilj ovog članka je da, prelistavajući njegove stranice, skrenemo pažnju na pojavu i postojanje te novine koja može biti primjer lokalne i regionalne štampe, na početku nove socijalističke Jugoslavije. Članak može biti osnova i poticaj za detaljnija proučavanja

kako ovog lista, tako i informisanja općenito u tom periodu.

PRVI BROJ

Kako su izbori za Ustavotvornu skupštinu i potakli pokretanje lista, najviše prostora na njegovim stranicama posvećeno je tom velikom političkom događaju. Tako se u proglašenju "Svi na izbore" pozivaju biračradnici, seljaci i radna inteligencija, žene i omladina, vojnici "naše slavne i nepobjedive Jugoslovenske Armije, da masovno izađu na izbore i podrže liste Narodnog fronta". Na kraju Proglasa navedeni su svi kandidati NF-a za narodne poslanike Ustavotvorne skupštine Bosne i Hercegovine u dobojskom okrugu.

Na prvoj stranici prvog broja (izašao 25. 9.) objavljen je Izborni proglas Izvršnog odbora Narodnog Fronta Bosne i Hercegovine Narodima Bosne i Hercegovine. Na drugoj stranici ispisani su po imenu i prezimenu svi kandidati NF-a za narodne poslanike Ustavotvorne skupštine Bosne i Hercegovine u Dobojskom okrugu.¹

Na trećoj strani prvog broja objavljeni su sljedeći naslovi: Svi u borbu protiv pjevacca, Proslava u Rapatnici, Izbori za omladinska rukovodstva i drugi. Iz teksta pod naslovom "Proslava u Rapatnici" donajemo sljedeće: "23.o.m. na vrlo svečan način proslavljen je ulazak prvog voza u novootvorenu stanicu "Rapatnica" srez Gračanica na omladinskoj pruži Brčko-Banovići. U tekstu Izbori za omladinska

rukovodstva, između ostalog piše... "U gračaničkom srezu do sada je upisano u biračke spiskove oko 1500 omladinaca u četiri sela."

Na strani 4 su rubrike: "Naše zadrugarstvo", "Stvaranje stručnog kadra u poljoprivredi" i "Fiskultura". U rubrici "Naše zadrugarstvo", između ostalog piše: "Pošto su sreski zadružni savezi u svim srezovima našeg okruga, prestaju funkcije Okružnog saveza, koji do nove godine treba da likvidira sa poslovanjem. Zato sreski zadružni savezi moraju potpuno da se osamostale u radu, moraju da povežu rad zadruga na svojim srezovima da odstrane sve greške i nedostatke u dosadašnjem radu zadruga. Ukratko moraju postati pravi privredni centri svoga sresa. Do sada stvar ne stoji tako, jer od 11 sreskih zadružnih saveza ovog okruga, jaču aktivnost u radu na zadružnom polju pokazuju srezovi: Gračanica, Bos. Brod, Teslić, Zavidovići i Odžak, dok na ostalim srezovima ne postoji u tom pogledu dovoljno aktivnosti..."

U rubrici "Fiskultura: Okružno nogometno" prvenstvo objavljeni su rezultati 7 kola Okružnog nogometnog prvenstva (odigrano: 22. 9. 1946.) u kojem se takmičilo i "Bratstvo" iz Gračanice. Nakon 7. kola vodeću poziciju na tabeli zadržala je "Sloga" Doboj dok se gračaničko "Bratstvo" našlo na 6 mjestu.²

¹ Dobojski okrug bio je tada jedan od 6 okružnih područja na koje je bila administrativno podijeljena Bosna i Hercegovina. Okruzi su se dijelili na srezove, a srezovi na općine. U sastavu Dobojskog okruga bili su sljedeći srezovi: Srez Doboj, Srez Maglaj, Srez Tešanj, Srez Teslić, Srez Gračanica, Srez Bosanski Brod, Srez Derventa Grad, Srez Derventa, Srez Zavidovići, Srez Žepče, Srez Odžak i Srez Modriča.

² Rezultati su bili sljedeći: "Borac" – "Polet" 1:9; "Udarnik" – "Orlovik" 3:1; "Krivaja" – "Jedinstvo" 1:1; "Hajduk" – "Crvena zvijezda" 0:0; "Željezničar" – "Sloga" Doboj 0:1; "Bratstvo" – "Sloga" Modriča 4:0. Izvještac kritikuje i neke nemile događaje u ovom kolu: "U B. Brodu na utakmici Željezničar – Sloga Doboj, a prema nepotpunim podacima i u Gračanici na utakmici Bratstvo – Sloga Modriča. desili su se nemili incidenti i napuštanje terena od strane Željezničara i Sloge Modriča. Nadamo se da će Okružni fiskulturni odbor energičnim mjerama učiniti kraj takvim i sličnim izgedima koji sa današnjim fiskulturnim pokretom nemaju ničeg zajedničkog."

DRUGI BROJ

Drugi broj lista izašao je u subotu 5. oktobra 1946. godine. Na prvoj stranici objavljen je poduži članak pod naslovom "Otklonimo nepravilnosti i ubrzajmo rad pri dodjeljivanju zemlje iz zemljišnog fonda". U članku se konstatuje da je još prije 10 mjeseci donesen Zakon o agrarnoj reformi i kolonizaciji u Bosni i Hercegovini, ali je malo urađeno na njegovoj implementaciji. "Potrebno je otkloniti sve nepravilnosti (...) da mjesne i sreske agrarne komisije povedu računa što više o tome, da se što brže izvrši posao oko dodjeljivanja zemlje iz zemljišnog fonda agrarnim interesantima, da se ovi što prije uvedu u posjed, jer smo na početku jesenje sjetve."

U drugom članku na naslovnoj stranici objavljeni su i podaci o predizbornim konferencijama u Tešnju, Derventi, Doboju, Tesliću, Bosanskom Brodu sa fotografijama nekih kandidata.

Na str. 2 u rubrici "Kroz naš Okrug" u članku pod naslovom "Oni su ponos i dika našeg okruga" ističe se podatak da su na izgradnji Omladinske pruge Brčko-Banovići u prvoj i drugoj smjeni radile i tri brigade iz Dobojskog okruga. Objavljen su i imena svih 46 omladinaca i omladinku koji su se, zahvaljujući svom zalaganju na akciji vratili kući sa udarničkom značkom. U članku "Rad AFŽ-a" čitaoci se obavještavaju kako teče drugarsko tromjesečno takmičenje na svim poljima rada u svim srezovima Okruga, koje je dogovoreno na plenumu Okružnog odbora Antifašističkog fronta žena (AFŽ). Takmičenje je organizovao u oblasti narodnog prosvjeđivanja, očuvanja narodnog zdravlja i socijalnog staranja itd. Žene dobojskog sreza tokom ramazana su otvorile šest analfabetskih tečajeva sa 148

polaznica. Preko AFŽ-a se javilo 27 žena i djevojaka za kurs rukovoditelja analfabetskih tečajeva. Oformljeno je novih 14 čitalačkih grupa. U selu Stanić Rijeci otvoren je domaćinski tečaj sa 47 polaznica i zahvaljujući njemu uspjelo se sa otvaranjem analfabetskih tečaja, iako to selo važi za najzaostaliye na srezu. Ipak, autor izražava nezadovoljstvo što takmičenje nije obuhvatilo više žena i što još nije dostiglo planiranu masovnost.

Na 3. strani objavljene su kraće informacije o izborima u omladinskoj organizaciji u Dobojskom okrugu. Na ovoj stranici nalazi se i kraća informacija iz Gračanice u kojoj se izvještava o komemoraciji posvećenoj Svetozaru Markoviću: "23.o. mj. u prepunoj sali omladinske biblioteke održana je, uz sudjelovanje predstavnika JA, komemorativno veče posvećeno 100-godišnjici rođenja Svetozara Markovića. Pročitana je referat o životu, radu i značaju S. Markovića za naš narod, zatim recitacija "Srbija na istoku" i članak "Jagodina grad S. Markovića". Prisutni su u osnovnim crtama upoznali naučno-revolucionarni rad ovog velikog Srbina i Jugoslovena. Prisutni su oduševljeno pozdravili svaku tačku."

Na str. 4 u rubrici "Fiskultura" objavljeni su rezultati Osmog kola Okružnog nogometnog prvenstva.³ "Sloga" Dobojski zadržala je vodeće, a "Bratstvo" Gračanica 6. mjesto na tabeli.

Već od drugog broja list je "krenuo" i sa reklamiranjem pojedinih proizvoda.

TREĆI BROJ

Kako su izbori za Ustavotvornu skupštinu obavljani 13. oktobra, već u svom trećem broju (od 16. oktobra) List donosi rezultate tih izbora u Dobojskom okrugu po

³ U Doboju: "Sloga" Dobojski - "Krivaja" 5:0; u Žepču: "Orlovik" - "Bratstvo" 2:1; Bos. Brod: "Polet" - "Udarnik" 8:0; u Maglaju: "Crvena zvijezda" - "Jedinstvo" 2:2; u Sijekovcu: "Hajduk" - "Borac" 1:2; u Modriči: "Sloga" Modriča - "Željezničar" 1:3. Iznenađenje kola predstavlja poraz "Bratstva" u Žepču, donekle neriješen rezultat u Maglaju dok su ostali rezultati očekivani osim teškog poraza "Krivaje".

izbornim srezovima. Na prvoj stranici je i tekst "Sa dobojskih birališta", kao i spisak izabranih poslanika. Od ukupno 151 680 upisanih birača, glasalo je 88% (glasalo je 121.289 birača i 306 po potvrdi. Odsutnih je bilo 13.289, nije izašlo na izbore 17.351 birača. Potom se daju podaci po izlaznosti po pojedinim srezovima i broj glasova po predloženim kandidatima..

Na drugo strani otvorena je rubrika "Kako se glasalo" po pojedinim srezovima. Na trećoj je rubrika "Kroz naš okrug" u kojoj se govori o borbi protiv nepismenosti kao jednom od glavnih zadataka u predstojećoj zimskoj kampanji narodnog prosvjedenja. Između ostalog o tome piše: "U prošloj zimskoj kampanji bilo je vrlo mnogo primjera nesebičnog zalaganja i požrtvovanja u radu na suzbijanju nepismenosti. Među njima naročito su se istakli: Palijan Mato, učitelj iz Žeravica, srez Derventa, Ćosić Pejo, zemljoradnik, iz Sivše, srez Tešanj, Begić Sakib, zemljoradnik, iz Matuzića, srez Tešanj, Musaefendić Hašim, učitelj iz Maglaja, Hrnjić Ibrahim, zemljoradnik, iz M. Brijesnice srez Gračanica, i drugi. Na istoj strani objavljen je i članak o proslavi povodom otvaranja mosta u Kakmužu, srez Gračanica: "Krajem septembra pušten je u saobraćaj most preko Spreče u Kakmužu, koji ima veliki značaj za ovaj kraj jer povezuje područje Ozrena sa Gračanicom. Stara Jugoslavija je još 1940. godine počela gradnju ovog mosta i uspjela je napraviti svega 30 metara, sada je od maja do avgusta o. g. napravljeno još 60 metara (čitav most je dug 90 metara). Za izgradnju ovog mosta svega je potrošeno 40.000 dinara i to samo za kupovinu gotovih željeznih dijelova, a sav ostali materijal, radnu snagu, dovoz itd. dao je dobrovoljno narod Kakmuža, koji je osjekao i dovezao na mjesto gradnje 76,50 kub. m. građe, što predstavlja vrijednost oko 150 hiljada dinara. Rukovođenje gradnjom ovog mosta imao je mjesno odbor NF-a u Sočkovcu čiji su

članovi ličnim radom i zalaganjem doprinijeli da se ovaj zadatak odlično izvrši

Svečanom otvaranju mosta prisustvovao je predsjednik O.O.NF-a drug Dejan Vujesinović i sekretar S.N.O.a Gračanica drug Šešlak Đoka. Narod, je po običaju, priredio obimnu zakusku, pa se je čitava svečanost razvijala uz veliko veselje i zadovoljstvo svih prisutnih. Drug Vujesinović je govorio u opštim crtama o političkoj situaciji, a drug Šešlak se je naročito osvrnuo na rad i zalaganje mjesnog odbora NF-a, objašnjavajući probleme lokalnog značaja, kao i važnost pravovremenog otkupa žitarica i raspodjele priplodne stoke. Predsjednik mjesnog odbora NF-a u Sočkovcu drug Simeun Tomić je u kraćem govoru pozvao narod da produži i poveća radni polet na obnovi i izgradnji ovog kraja, što je oduševljeno primljeno. Izlaganja govornika su praćena sa očevitim zadovoljstvom, pa su još spontano govorili članovi m.j.o. NF-a Jelisije Miličević i Stanoje Vasić, koji je pozvao narod na plaćanje poreza državi navodeći kao jasan primjer prilog od 40.000 dinara koje je država dala za izgradnju ovog mosta, naglašavajući da je to porez koji ide od naroda—za narod. Veselje je neprekidno trajalo, a po običaju prednjačila je omladina koja je na novootvorenom mostu neumorno igrala narodna kola." U potpisu B.R.

Na četvrtoj stranici List donosi vijesti iz Odžaka, Teslića, Tešnja, Zavidovića. Na istoj stranici nalazi se i tekst pod naslovom "Izvršena je regrutacija mladića rođenih 1920-1927 godine na tesličkom srezu". Na istoj strani posebno je zanimljiv članak pod naslovom "Priredba u Brijesnici" u kojem piše: "Omladina srpskog sela Brijanić posjetila je muslimansko selo Brijesnicu i dala priredbu. Program je izveden sa 6 uspjelih tačaka, od kojih su neke bile iz muslimanskog života. Narod Brijesnice, a naročito omladina, oduševljeno je dočekala ovu diletantsku grupu, priredila je

zakusku i u velikom broju prisustvovala priredbi. Svaka tačka priredbe bila je burno pozdravljena, te se zaista nije znalo ko je zadovoljniji, vrijedna boljanička omladina ili narod Brijesnice. To je jedan divan primjer produblivanja bratstva i jedinstva naših naroda, koji može svakome da posluži za primjer."

U rubrici "Fiskultura" na istoj stranici objavljeni su rezultati 9. kola Okružnog nogometnog prvenstva. "Bratstvo" Gračanica izgubilo je u utakmici protiv renomiranog "Poleta" iz Bosanskog Broda izgubilo je na domaćem terenu, pa je sa šestog spalo na osmo mjesto tabele. Dobojska "Sloga" zadržala je vodeće mjesto, dok se na drugom mjestu učvrstio već spomenuti "Polet".

ČETVRTI BROJ

Dok su prva tri broja "Dobojskog lista" izašli na četiri, četvrti broj pojavio se 26. oktobra 1946. godine, na šest stranica.

Na prvoj strani objavljena su dva članka: "*Povodom izbora*" i "*Problemi ishrane našeg okruga*". U prvom tekstu pored ostalog piše: "U selu Babunovićima svi su mještani glasali osim starca Omera. I on bi glasao ali ga je u tome spriječila smrt. Na putu od kuće do birališta umro je. Todu Botrunović iz Pribinića (Teslić) nije spriječilo ni njenih 120 godina da dođe na biralište i glasa." U tekstu pod naslovom "Problemi ishrane našeg okruga—ne smijemo dozvoliti da nam ni jedan kilogram hrane promakne ne evidentiran", između ostalog piše: "Na našem okrugu srezovi Bosanski Brod, Derventa, Odžak i Modriča su suficitarni srezovi, što znači da proizvode više žitarica nego je potrebno za ishranu njihovog stanovništva. Viškovi sa ovih srezova idu u one srezove koji se ne mogu ishraniti svojim prinosom kao što su: Teslić, Zavidovići i Maglaj čiji problemi ishrane zavise od ovog otkupa. Srezovi Doboj, Gračanica, Tešanj i Žepče su srezovi koji se mogu sami ishraniti od svojih prinosa ukoliko je otkup

pravilno izvršen po onim mjesnim narodnim odborima gdje ima viškova."

Na drugoj stranici nalaze se tekstovi posvećeni otkupu: "Takmičenje u otkupu", "Pomoć u ishrani najsiromašnijim", "Narodna vlast preuzima na sebe brigu oko ishrane i snabdijevanja", "Dobojski okrug u takmičenju otkupa žitarica" i "Osnovana stočarska zadruga u Blatnici".

Treća stranica donosi sljedeće naslove: "Zimska kampanja narodnog prosvjeđivanja počinje 1. novembra", "Borba protiv nepismenosti", "Dajmo knjige u narod", "Predavački rad", "Film" i "Priredbe".

U tekstu "Borba protiv nepismenosti", pored ostalog, piše: "Naročito pada u oči mali broj nepismenih u srezu Gračanica, dok u svim ostalim srezovima može da se vidi da je pojedinim mjesnim odborima popisivanje vršeno aljkavo i bez kontrole. Upotpunjavanje popisa nepismenih mora se najozbiljnije shvatiti i stalno ga vršiti kako bi evidencija nepismenih postala potpuna..."

U tekstu pod naslovom "Priredbe", između ostalog se konstatuje: "Tako je primljena obaveza da se u toku ove zime opismeni na našem okrugu 19.400 nepismenih. Pojedini srezovi su primili da opismene: Tešanj 2.500, Doboj i Gračanica 2.300, Teslić i Derventa srez po 2.000, Zavidovići 1.500, Modriča 1.500, Žepče i Odžak po 1.000 i Derventa grad 500." Nadalje piše da će se organizovati će se organizovati 1280 čitalačkih grupa, i to: Doboj 20, Modriča i Derventa srez po 150, Tešanj 140, Gračanica 130, Teslić, Brod i Zavidovići po 100, Maglaj, Žepče i Odžak po 50, Derventa grad 30. Po selima će se formirati 78 čitaonica i to: Doboj 20, Gračanica 15, Derventa srez 10, Brod 8, Tešanj i Odžak po 5, Zavidovići 4, Teslić, Maglaj i Modriča po 3 i Žepče 2 čitaonice."

Na 4 stranici u rubrici "Kroz naš okrug" objavljeni su naslovi: "Kampanja protiv pjegavca i vašljivosti u dobojskom okrugu dobro napreduje", "Kurs za konzerviranje

voća i povrća u Doboju", "Četvrta zemaljska sanitetska ekipa završila je svoj rad u dobojskom okrugu" i drugi.

Na 5 strani su tekstovi: "Odžak–pravilno shvaćanje seljačkih zadruga", "Devet porodica kolonista od Ključa stiglo u radnu seljačku zadrugu u Novi Grad", "Ubistvo poznatog ustaškog zlikovca Čalušića iz Potočara srez Odžak", "Gračanica–tečaj za rukovodioce analfabetskih tečajeva" u kojem piše: "U Gračanici radi tečaj za rukovodioce analfabetskih tečajeva. Tečaj pohađa 25 drugova–drugarica većinom sa sela. Organizovana je zajednička kuhinja i osigurana prnoćišta. Tečaj će biti završen početkom novembra, baš u vrijeme kada počinje "kulturno–prosvjetna nedjelja" i osposobiće slušaoce da odmah po završenom tečaju preduzmu rukovodstvo analfabetskih tečajeva. Program tečaja je dobar i postoji nada da će se po njegovom završetku osposobiti dobri rukovodioci analfabetskih tečajeva. Tečajci spremaju i jednu priredbu koju će dati po završetku tečaja." U potpisu inicijali M.T.

Tu su još i tekstovi: "Zavidovići: Radni kolektiv drvne industrije u Zavidovićima proglasio svoje udarnike", "Rad gimnazije u Zavidovićima". Zatim rubrika "Dopisi čitalaca", u kojoj su objavljena tri pisma. Tu je i dopis pod naslovom "U Derventi osuđena jedna grupa prostitutki".

Na 6. strani u rubrici "Omladinske vijesti" ističe se članak "V omladinska brigada učestvuje na izgradnji Omladinske pruge", dok se u rubrici "Fiskultura" govori o izgradnji stadiona u Doboju, i objavljuju dva izvještaja sa utakmica F.D. "Bratstvo" Gračanica i "Borac" Derventa 2:1, R.F.D "Proleter" Teslić–R.F.D "Borac" Banja Luka 0:0, kao i rubrika "Šah".

PETIBROJ

Peti broj izašao je 9. novembra 1946. godine na 4 stranice. Na prvoj stranici lista nalaze se tekstovi posvećeni završetku Omladin-

Izabrani poslanici sa našeg okruga

Za izborni srez Doboj *Trampić Dedo*, radnik
 Za izborni srez Kotorsko, *Veselić Šoka*
 Za izborni srez Maglaj *Hercegović Adem*, p. pukovnik JA.
 Za izborni srez Rakovac *Vujanović Đejan*, pretsjednik O. odbora NF-a
 Za izborni srez Tešanj *Pobrić Edhem*, sekretar ONO-a
 Za izborni srez Stanari *Čikojević Rade*, član SNO-a
 Za izborni srez Teslić *Đuričić Blažo*, pukovnik JA.
 Za izborni srez Driblnič *Jotić Kajo*, član ONO-a
 Za izborni srez Gračanica *Filipović Sulejman*, p. pretsjednik vlade N. R. B. i H.
 Za izborni srez Brijesnica *Dautović Ibro*, pretsjednik Sreskog odbora NF-a
 Za izborni srez Bos. Brod *Brajković Bogomir*, ministar vlade N. R. B. i H.
 Za izborni srez Dervento *Begić Drago*, sekretar SNO-a
 Za izborni srez Kalenderovci *Štarcetić Trivun*
 Za izborni srez Kulina *Begić Drago*, sekretar SNO-a
 Za izborni srez Modran *Donlić Ante*, načelnik odjeljenja za unutrašnje poslove ONO-a
 Za izborni srez Zavidovići *Škorup Jusuf*, radnik
 Za izborni srez Vozuća *Vujanović Tošo*, ministar vlade F. N. R. J.
 Za izborni srez Žepče *Sunarić Ivo*, ministar vlade N. R. B. i H.
 Za izborni srez Odžak *Danilović Uglješa*, ministar vlade N. R. B. i H.
 Za izborni srez Novi Grad *Brajković Bogomir*, ministar vlade N. R. B. i H.
 Za izborni srez Modriča *Danilović Uglješa*, ministar vlade N. R. B. i H.

ske pruge Brčko–Banovići: "Ponos našeg naroda – naša herojska omladina 22 dana prije roka predala je Omladinsku prugu Domovini i Titu", "Na dan proslave", "Defile omladinskih brigada", "Izgradili smo prugu – pruga je izgradila nas", "Učešće omladine na gradnji Omladinske pruge po republikama". Iz posljednjeg navedenog članka doznajemo sljedeće: Iz Srbije 79 brigada sa 2079 omladinca, iz Hrvatske 50 brigada sa 1380 omladinca, iz Bosne i Hercegovine 50 brigada sa 1436 omladinca, iz Slovenije 19 brigada sa 4762 omladinca, iz Makedonije 18 brigada sa 4513 omladinca, iz Crne Gore 4 brigade sa 1104 omladinca, iz Julijske Krajine 7 brigada sa 1800, stranih brigada 9 sa 1747 omladinca. Svega je učestvovalo na izgradnji omladinske pruge 234 brigada sa 61859 omladinca. Od stranih brigada učestvovala su: 1 Poljska, 1 Češka, 2 Grčke, 1 Mađarska, 1 Rumunjska, 1 Bugarska, 1 Albanska i jedna brigada Jugoslovena iz Francuske.

Druga stranica sadrži tekstove: "Proslava Velike Oktobarske socijalističke revolucije" kroz podnaslove "Proslava u Doboju", "U Tesliću", "U Derventi", "U Zavidoviću." "I u svim drugim mjestima našeg okruga proslava je svečano obavljena". U ovom broju uvedena je i rubrike "Kroz Doboj" u kojoj su objavljeni naslovi: "Žene Doboja ispratile prve regrute", "Književno veče" i "Aktivnost Radničko-službeničke zadruge".

U rubrici "Naš okrug" na trećoj strani objavljene se vijesti iz Odžaka ("Ovogodišnja jesenja sjetva"), Dervente ("Živ kulturni rad u Derventi"), Teslića ("Sres. prosvjet. konferencija", "Snabdijevanje zemljoradnika poljoprivrednim alatima na kredit"), Tešnja ("Otvaranje Radničkog doma", "Pred godišnju skupštinu fiskulturnih društava").

Na četvrtoj stranici opširan izvještaj sa omladinskog atletskog takmičenja u hodanju koje je organizovano 27. 10. 1946. godine. Učestvovao je 31 omladinac i 14 omladinki raznih uzrasta i raznim disciplinama.

ŠESTI BROJ

Šesti i posljednji broj "Dobojskog lista" pojavio se 23. novembra 1946. na četiri stranice. Na prvoj su dva priloga i to: "Zasjedala Ustavotvorna Skupština Narodne Republike Bosne i Hercegovine" i "Pomozimo hrabrom albanskom narodu". Iz prvog doznajemo da su održane tri sjednice Ustavotvorne skupštine N.R. Bosne i Hercegovine i da su izabrana skupštinska radna tijela. Vlada Bosne i Hercegovine dostavila je ustavotvornom odboru skupštine prijedlog nacrtu Ustava koji "daje sve potrebne garancije da će Srbi, Muslimani i Hrvati u Bosni i Hercegovini i dalje zajednički graditi svoju Domovinu."

U drugom tekstu govori se kako u prikupljanju novčane pomoći albanskom narodu prednjači dobojski okrug.

Na drugoj stranici u rubrici "Kroz naš okrug" nalaze se tekstovi: "*Uspjeh Nedjelje narodnog prosvječivanja* na našem okrugu", "Aktivnosti organizacije A.F.Ž-a u rješavanju socijalnih problema dobojskog okruga" i "Učitelji u novembarskom takmičenju."

U tekstu Uspjeh "Nedjelje narodnog prosvječivanja" na našem okrugu, pored ostalog piše doznajemo da je bilo i nerazumijevanja i neshvaćanja od strane pojedinih kulturno-prosvjetnih društava u pojedinim mjestima za zajedničke napore u *Nedjelji narodnog prosvječivanja. Prosvjeta i Napredak* nisu dali od sebe očekivani udio. *Preporod* u Gračanici organizovao je svoju posebnu priredbu, koja nije po umjetničkom nivou bila na visini, a od cjelokupnog prihoda dato je za narodno prosvječivanje sreza Gračanica samo 500 dinara. Sličan slučaj bio je i u Maglaju, gdje je prihod prepolovljen. To je nastalo zato što su tradicionalne *Preporodove* bajramske priredbe dale u isto vrijeme kada i *Nedjelje narodnog prosvječivanja...*

Već početak zime kampanja narodnog prosvječivanja otkriće niz požrtvovanih radnika na polju prosvjetnog i kulturnog našeg naroda. Jedan od njih je Vajić Branko, učitelj u Boljaniću, srez Gračanica, koji rukovodi sa 4 analfabetska tečaja u zaseocima Boljanić, Konopljište, Tekučica i Potoci sa 119 polaznika, pored redovnog rada u školi.

U tekstu "Aktivnosti organizacije AFŽ-a u rješavanju socijalnih problema dobojskog okruga" pored ostalog piše: "Žene pojedinih srezova su mnogo pomogle u spremanju zimnice za školske kuhinje, zatim u obilasku ratne siročadi, u pletenju džempera za ratnu siročad u koju svrhu je socijalno odjeljenje ONO-a razdijelilo 300 kg vune svim srezovima na okrugu..."

Žene sreza Gračanica su spremile pekmez za sve školske kuhinje i ukuhale 1.400 kg šljiva za dječiji dom...

Rad organizacija u Derventi i Bos. Brodu kao i u Gračanici treba da posluži kao primjer ostalim organizacijama na okrugu." U tekstu "Učitelji u novembarskom takmičenju" pored ostalog piše: "Sindikalna podružnica prosvjetnih radnika Doboj podijelila je svoje članove u radne grupe. Jedna od tih je radna grupa Kotorsko u koje spadaju učitelji škola: Rudanka, Johovac, Foča i Kotorsko. Ona je od 16. IX, kada je formirana, održala 4 radna sastanka, na kojima se raspravljalo o radu u školi i van škole. 30. X o.g. održale su zajednički sastanak radna grupa Kotorsko i radna grupa Grapska radi stvaranja plana zimske kampanje narodnog prosvjećivanja..."

Na trećoj stranici su prilozi: "Derventa: Zasjedanje GNO-a u Derventi", "Doboj: Proglašenje udarnika i pohvaljenih službenika u stanici Doboj", "Uspjeli roditeljski sastanak u Doboju", "Radničko službenička zadruga – Doboj odjela i obula sve svoje naučnike, "Rad poreske komisije u Doboju", "Teslić: Opravka zgrade za Stručnu zanatšku školu u Tesliću", "Zavidovići: Otvaranje Sreske narodne biblioteke u Zavidovićima".

Na četvrtoj stranici objavljen je izvještaj o gradnji doma kulture u Žepču, o problemima đaka putnika i rubrika "Pioniri pišu".

Šest brojeva "Dobojskog lista" sa dvadeset šest stranica predstavljaju malu hroniku jednog vremena za dobojsko regionalno područje. Na njegovim stranicama možemo pratiti društveno-politički život na tom području: od promjene naziva ulica po pojedinim gradovima i vijesti iz pojedinih srezova iz društvenog, političkog, privrednog, obrazovnog sektora, pa do kulture, sporta i omladinskih aktivnosti. Vidljivi su napori u obnovi zemlje, angažovanje omladine i omladinski elan u dobrovoljnom radu i obnovi ratom razrušene zemlje i izgradnji infrastrukture, u prvom redu željeznice. Uglavnom tekstovi su nepotpisani od autora. Iz toga možemo zaključiti da su naručivani i kontrolisani od režima i iz partijskih komiteta gdje je, vjerovatno i donesena odluka da se list ugasi. Nekoliko godina kasnije, u nešto izmijenjenim društvenim i političkim okolnostima pojavit će se sedmičnjak "Glas komuna" koji je teritorijalno "pokrivao" dobojsku regiju i redovno izlazio sve do početka agresije na Bosnu i Hercegovinu, 1992. Za "Dobojski list", uz sve njegove slabosti, može se reći da je bio preteča "Glasa komuna"

SUMMARY

A REVIEW OF THE CONTENTS OF SIX ISSUES OF THE "DOBOJSKI LIST" FROM 1946 – A CONTRIBUTION TO THE STUDY OF LOCAL AND REGIONAL PRESS

This article draws attention to the existence of the "Dobojski list", without claiming to provide a deeper analysis or a final evaluation. "Dobojski list" was published for the first time as a regional newspaper on September 25, 1946, ahead of the elections for the Constituent Assembly of the People's Republic of Bosnia and Herzegovina. It covered 12 districts of the then Doboj region and had all the characteristics of a strictly controlled newspaper, which, like other press outlets, served the interests of the People's Front and the party in the phase of political mobilization of the people for the elections. After the sixth issue, the newspaper was discontinued. In the meantime, the elections were successfully held. Despite all the weaknesses typical of the media of that time, which were under strict control of the communist regime in its initial phase, the texts published in the "Dobojski list" can serve as a source for creating a historical picture of a certain period in the wider Doboj area.

